Барыы дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САНТА ОЛОХ

Хаһыат
1931 сыл алтыннан
15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҺЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 43 (6335) | 1986 сыл. Муус устар 10 күнэ ЧЭППИЭР | Сыаната 3 харчы.

Девизпит: «Үрдүк тэтим, туйгун хаачыстыба, харыстанньаҥ буолуу»

Көлүөһэ үрдүгэр

«Сельхозхимия» холбоһук автопарнатын коллектива сыл бастакы кварталыгар 966 тыһ. тонна-километры оҥорон тустаах былааныы 121 бырыһыан толордо. Шоферлар Нуотара үрдүттэн престэлмит оту, Золотинкаттан комбикорму уонна туорах бурдуту, Хаҥаластан уонна Харбалаахтан таас чоҕу тастылар. Ол курдук «Урал» автомашина шофера П. П. Ефимов 134 тыһ. тонна-километры оҥорон кварталлааҕы былааныы 178 бырыһыан толордо, куоталаһыыта таҥнэҕин булбата. Иннинэ ММЗ-54 автомашина шофера С. А. Андреев таҕыста. Кини 87 тыһ. 781 тонна-километрдаах үлэни толорон, үс ыйдааҕы кирбиитин 75 бырыһыанынан аһарда. Оттон эмиэ итинник маарнаатах «тимир көлөөх» Н. Н. Гаврильев 84 тыһ. 205 тонна-километрдаах тиэйэр-таһар үлэлэри толорон, Андреевтан бэрт кыраан хаадан, үһүс миэстэҕэ таҕыста.

Автопарк водителлэрэ күүрэннэах үлэни салгыыллар.

Е. КОРКИН.

Ыҥырыылаахтар тыллара бигэ

▲Уобаластаабы XXXIV партийнай конференция «Хас биирдии үлэ күүнэ—мунутуур үрдүк оҥорумтуолаахтык» диэн девиһинэн үлэлиргэ ыҥырыы таһаарбыт рабочай делегаттарыттан биирдэстэрэ, Килэгэй механизатора И. И. Коркин сыл бастакы кварталын ситиһиилээхтик түмүктээтэ: 854 эталоннай гектары оҥорон былааныы 285 бырыһыан толордо, 463 литр уматыгы кэмчилээтэ.

▲Техника көдьүүһүн үрдэтэргэ бачыым көтөхпүт Болтоно механизатордара сыл саҕаланыаҕыттан 8564 эталоннай гектардаах тиэйэр-таһар үлэлэри толоруннор, кварталлааҕы кирбиини 24 бырыһыан аһардылар. Манна Е. Н. Слепцов, И. П. Петров, уонна П. Г. Новгородов үс ыйдаа̀ҕы былааннарын иккилии бүктэн ордутунан куоһардылар.

Бэдэрээт үтүө түмүгэ

ЧАКЫР. Коммунист Николай Ильич Неустроев салайаччылаах коллективнай бэдэрээтинэн үлэлиир механизатордар түөрт кыһиилээх звенолара отделениеҕа бастыҥ кордеруүлэннэ.

Кинилэр болтоноолор ыҥырыыларын дьыалаан сбоон бу күннэргэ ордук күүрэн-хааран үлэлиилэр. Отделение суоһутэ быыллыы кыстыкка сиир отун эссе СССП XXVII съһиин көрсө таһан бүтэрбиттэрэ. Ол кэнниттэн тутуу маһын таһаыта турумуттара.

Звено бу күннэргэ 1000 бөрөбиэнэ тутуу площадкаларыгар киллэрдэ. Деловой маһы таҥыыга механизатордар А. И. Андреев, Е. К. Еремеев, К. К. Адамов ордук таһаарылаахтык үлэлэтиллэр. Звено бу күннэргэ эссе сага дьиэ туттар алта маллар бөрөбиэлэрин таста.

С. НИКОЛАЕВ.

КЫҺЫҢҢЫ СУОЛУ БАТТАҺА

Болугур тракторнята аҕалаллара хаалла. Оттон чугастааҕы ходуһалартан оту тиэйиигэ түөрт механизатор икки тиһиликтээх тракторы сменаннан сүүрдэллэр. Кинилэртэн ордук чорботон СССП чилиэнигэр кандидат С. Н. Игнатьевы бөлөхтиллэр. Семен аастыт үс ыйга 649 эталоннай гектардаах үлэни толорон, былааныы 23,6 бырыһыан аһарда. Оттон Н. Н. Игнатьев, Н. Е. Софронов кварталлааҕы сорудахтарын туһааннаабыттан 129,1 уонна 161,9 бырыһыан толортоотулар.

М. ДИОДОРОВ.

ЫАМЫ ҮРДЭТТИЛЭР

Эрилик Эристиин аатынан совхоз Чакырдааҕы отделениетын В. П. Адамова старшайдаах алта ыанньыксыттаах фермата коллектива бастакы квартал түмүгүнэн хас биирдии фуражнай ыаахтан 256-лыы кг үүтү ыата. Ферма бастыҥ ыанньыксыта Татьяна Филиппова фуражнай ыаҕыы ахсыттан 357 кг үүтү ыан, былааныы 107 бырыһыан толордо. Оттон старшай ити кордеруүнү 339 кг тиэрдэн, кварталлааҕы сорудаҕын эмиэ аһарда. Коллектив совхоз ыанньык фермаларын куоталаһыытыгар биир бастыҥ кордеруүлэннэ.

«СО» корр.

Олимпийскай чемпион—колхоз председателэ

«Хотторору билбэт Леван»—кэнгүл туһуугаа икки төгүллээх олимпийскай чемпион Леван Тедиашвилиэ Грузиябыт билиҥи даҕаны итинник аатыыллар. Кини спортивнай суолун кэрэхтэриниэн Мюнхеннааҕы уонна Монреаллааҕы олимпиадалар, аан дойдуталааҕы түөрт күрэхтэһиилэр кыһыл көмүс медаллара буолаллар. Бүгүн Леван Тедиашвили—Какабети Сагареджойскай ойуон «Красный Октябрь» колхозун председателэ.

Агрономна, туйгун специалиста, деловой киниэхэ хаалыылаах хаачыстыбаны салайыыны итэҕэйбиттэрэ. Председатель үлэтигэр кэнниин биллэр дьулуурунан ылсыбыта. Колхоз аҥыыт цитилетка тиһах сылыгар үрдүк ситиһиилэннэ. Республика коммунистара Леван Китоевиһы партия XXVII съһиин делегатынан талбыттара.

Снимокка: Леван Тедиашвили (ортоку) Грузия Компартиятын съһиин мунньаҕар.

Г. Киквадзе фотота. ССТА фотохрониката.

ТЫА СИРИН ИИСТЭННЬЭҤНЭРЭ

Дириҥнээҕи Олох-дьаһах дьиэтин нистэнэр сыалар опыттаах нистэнньэҥ А. П. Григорьсваны кытта икки эдэр нистэнньэҥнэр комсомолкалар Евдокия Филиппованы уонна Аграфена Адамованы ыытта нистэнэ олордохторуна түбэстибит.

—Нистэнньэҥнэр бэйиэбит,— диир Александра Петровна. —Быйыл Якутскайдаабы 8 №-дээх ГПТУ-ны ситиһиилээхтик бүтэрбит Евдокия Филиппова үлэтин үчүгэйдик саҕалаата. Тиэпит быыллаччыйаларын хаачыстыбатын хайгыыллар. Уопсайынан, улахан болҕомтобутун хаачыстыбаҕа уурабыт. Быйыл иккис сылын үлэлиир Аграфена Адамова балачча опытырда, ханнык да нистэн ыгнибот. Настаникпыт, суобаһыпыт—коммунист У. А. Шестакова.

Коллектив сыл бастакы кварталыгар 13 923 солк. үлэни толорон былааныы 34 бырыһыанынан куоһарбыт. Оттон нистэнньэҥнэр сорудахтарын 287 солк. аһарбыттар.

Коллектив олох-дьаһах производственнай управлениета тэриллибитэ 20 сыла туолуутунан сибээстэн сыллааҕы былааныы ахсыннары 15 күнүгэр толороро, хааччыйыы культуратын үрдэтэргэ, эбэҕэталыстыбаҕа сылыгар туран олоҥ-дьаһаҕы хааччыйыы производственнай управлениетын барыы филиалларын үлэһиттэрин ыҥырдылар.

П. ОКОНЕШНИКОВ.

Снимокларга: нистэнньэҥнэр комсомолка Евдокия Филиппова (үөһэ) уонна А. П. Григорьева.

Автор фотолара.

„КЫҺЫЛ СУБУОТА“ ИЛДЬИТТЭРЭ

Муус устар 19 күнүгэр Ленинскэй коммунистическай субуотуньуугу тэрийиигэ Карл Маркс аатынан совхозка 8 киһилээх комиссия үлэлиир. Үлэ быраабыныгын былаана оҥоһулунна.

Эрдэ, муус устар 12 күнүгэр, саһаатта аҥаан маһы кэрдиигэ күргүөмнээх тахсыы буолуоҕа. Онон «кыһыл субуотаҕа» 420 кубометр оттук мас соҕотуоспаланыаҕа. Ити балачча улахан кээмэйдээх үлэҕэ сүрүн күүс туһаныллыаҕа.

Совхоз быйыл бэйэтин күүһүнэн 30 километр уһуннаах капитальнай бүтэй тутуохтаах. Онуоха үс звено тэриллэн үлэлээн эрэр. Кинилэргэ кемолобэргэ орто оскуола, профтехучилище, совхоз кин аппаратын үлэһиттэригэр итиэннэ пенсионердарга чопчу сорудахтар тиэрдиллиннилэр. Манна субуотуньук күн 8 МТЗ, 5 ДТ тракторлар бөлөмнөммит баҕаналары, сиэрдийэлэри миэстэтигэр киллэриэхтэрэ.

Саасҥы мөҥүгэ бөлөмнээн сиэмэ бурдуту нуулларыыныгга, производственнай объектар тастарын бөрөөдьүктээһиигэ, ыраастааһыҥҥа үлэлэр барыахтара. Суэсүйүттэр, бойлэрин миэстэлэригэр үлэлиэхтэрэ уонна фермалар тастарын ыраһыырдыахтара. «Кыһыл субуотаҕа» ааҕардас совхозтан 280 киһи тахсыаҕа. Пятилетка фондуттар 1445 солк. киллэриллиэҕэ.

Н. ШЕСТАКОВ,
коммунистическай субуотуньуугу тэрийэр комиссия председателэ.

x x x

Чаҥыр наһилиэгин олохтоохторо коммунистическай субуотуньуунна тэрийиннэрэ эстиннилэр.

Совхоз отделениета деловой маһы кэрдиигэ уонна таһыыга, саһааны охсуугга улахан күүһү туруорарга былаанналаата. Онон сибээстээн кэлэр субуотаҕа күргүөмнээх тахсыы буолуоҕа. Ити күн, ол да кэнниттэн, тутуу маһын тэҥэ, оттукка аҥаан тинти тинтиэн состояние коммунальнай хааччыллыыннан туһанар ыаллар дьиэлэрин таҥыгар итиэннэ сайылыктарга киллэриллиэҕэ. Оҥу Ленинскэй субуотуньук күн эрдэҕинэ, саһаанналаһын барыаҕа.

«Кыһыл субуотаҕа» ити үлэлэри сүрэ капитальнай бүтэй тутуутуттар аҥаан сиэрдийэни кэрдиигэ, баҕаналары бөлөмнээһиккэ, быа хатыытыгар, бөҕүөлэри ыраһырдыыга, итиэ да туспаран оҥорор үлэлэргэ үүгүс кэбии кыттыаҕа.

Комиссия былаанналаһыныгар, бастайаннай үлэлээх рабочайдары киллэрэн туран, 210 киһи коммунистическай үлэ быраабыныгар тахсыаҕа.

М. ФИЛИППОВ,
сельсовет исполкомун председателэ.

x x x

Олоҥ-дьаһаҕы хааччыйыы производственнай управлениета Ленинскэй коммунистическай субуотуньуугу быыл да үрдүк тэрийиннэхтик тахсарга бэлэмнээтэ. Кэнгүл үлэ быраабыныгар коллектив барыы үлэһиттэрэ кыттыахтара. Нистэнньэҥнэр, атах таҥаһын оҥороччулар, столярдар бэйэлэрин миэстэлэриигэр үлэлиэхтэрэ. Ити күн наһилиэгиньэ барыы саҥаастара үрдүк хаачыстыбалаахтык толоруллуохтара. Онуоха барыы дьаһалдар эрдэттэн ыытыллыахтара.

Быйыл территориялыы саҥалыы олбуордаһыҥҥа элбэх үлэ барыахтаах. Онуоха тутааччылар, сорох рабочайдар баҕана бөлөмнээһиккэ тахсыахтара, трактор сыарҕатын оҥоруохтара. Оттон рембыттехника рабочайдара сүрүннээн үлэлиир объектарын ситэриэхтэрэ.

Управление территориятын бөрөдьүктээһин, иҥиэнэ иннинэ ере тардыыны бу күннэргэ эмиэ улахан суолталаах. Онно быһаччы былааннаах сорудаҕа суох рабочайдар уонна сулуусналаахтар үлэлиэхтэрэ.

И. НИКИФОРОВА,
управление начальника.

ЭППИЭТИНЭЬИ ҮРДЭТИЭХХЭ

ЫБСЛКС райкомун VI пленумуттан

—Кэлэр кэскил үүгүс өттүгэр бүгүн биһиги ыччаты хайдах итэрбитинан ыһаарыллар. Бу —Ленинскай комсомол саамай дьоһуннаах сорута. Маныаха туох итэҕэстэрдэхпитин, үлэбитигэр ханнык тосту уларытыылары киллэрбит наадатын туоларынан кэпсэтэн, сүбэлэһэн тарҕаһыахтаахпыт, — диэн саҕалаата комсомол райкомун иккис секретаара **С. И. Яковлев «ССКП XXVII съеһин уураахтарын олоххо киллэрингэ оройуоннааҕы комсомольскай тэрилтэ соруктарын туһунан»** дакылаатын.

Дакылаатчыт ыччат-комсомольскай коллективтар үлэлэригэр социалистическай куоталаһыны тэрийиигэ, бастыҥ опыты пропагандалааһынга баар итэҕэстэргэ тохтоото. Кыстык саҕаланыаҕыттан үүт ыамын графига 23 ыаннык фермалартан 8-тарыгар эрэ тутуһуллан иһэр. Ордук улахан хаалыыны Субуруусай аатынан совхозтан «Эрчим» уонна «Искра» фермалар, «Чурапчы» совхозтан «Чолбон» таһаардылар. Хаалыыттан тахсар сыалтан ыччаттар уонна комсомолецтар туһаанналлар үлэлэригэр сыһыаннарын тосту уларытыахха, диэтэ дакылаатчыт. Оҥу тэҥэ ыччат-комсомольскай коллективтар салайааччыларын көрүһүнүнэрэн опыт атастаһыытын ыытар, сирэй куоталаһыны олохтуур, семинардары тэрийэр наадалаах. Бу боппуруоска комсомол райкомун үлэтин социалистическай куоталаһыны остуолга олорон, сыыпаралары кумааҕыга түмэн «тэрийэр» стиллэ сытыытык критикалаанна.

Дириҥ итэриэстээхтик, үрдүк көдьүүстээхтик үлэлиир киһи — дойду социальнай-экономическай сайдыытын түргэтэтин сүрүн факторынан буолар. Биһиэхэ оннук комсомолецтар аҕыйаҕа суохтар, диэтэ дакылаатчыт. ЫБСЛКС райкома бастыҥнары чиэстээһини, киниилэр хаалыыллаах коллективтары, биирдиилээн үлэһиттэри сирэй шефтэһиилэрин тэрийэрэ наадалаах. Үлэҕэ, общественнай баайга-дуолга эл-дэл сыһыаннаһааччылар тута комсомольскай дьүүлгэ туруоруллан испэттэр, ыччат-комсомольскай коллективтар бириҥээдэнэн бэдэрээтэһиигэ бытаанныык киллэрилиллэлэр. Итиэннэ туоратыы бир сүрүн сорук быһыытынан дакылаатка туруорулунна.

Маҥтан салгыы дакылаатчыт итэр-ойдотор үлэ итэҕэстэригэр— хампаанньа бэрэсэдэтиэнэ ыытыллалларыгар, пропаганда олохтон тэйиитин чахчыларыгар —тохтоото. «Биһиги политическай үөрэх, пропагандистскай уонна аттестационнай үлэлэр бары порукиэрин хастыҥа ыытылыыбыттарынан, төһө киһи хабыллыыбытынан сыаналыыбыт. Үлэ бу көрүнэ хаачыстыбаннай өттүнэн —истээччилэр производствоҕа ситиһиилэринэн сыаналаныахтаах»,— диэтэ киэн.

ЫБСЛКС райкома маассаҕа тиэйэн биирдиилээн дьону ыытта үлэни тэрийбэтин туһунан комсомолецтартан соттоох критика киирэрэ бөлүөтэннэ. Итиннэ туоратыыга тэрийэр отдел сабинадиссэйэ А. Турантаева күүскэ үлэлиэхтээх.

Итиэннэ салгыы дакылаатчыт ыччаты комсомолга үүнэрин итэҕэстэригэр, ыччат сыныаланын тэрийии тирэҕэн турар боппуруостарыгар болҕомтону туһаайда. Мутудайга, Болугурта культармейскай хамсаһыыга суолта бэриллибэт. Хатылыга, Одьулуунга, Арылаахха уонна Мырылаҕа кулуупталары өрөмүөннэһии мөлтэхтүк ыытыллар. Арыгылааһыны уонна алкоголизмы туоратыыга культура учреждениелэрин эппиэтинэстэрэ улаатта, оттон үлэ онуоха дьүөрэлии буола илик. Оройуоннааҕы Культура дьиэтигэр ыччат сыныаланын тэрийиигэ специалист анамматаҕа ыарахаттары үөскэтэр. П. М. Решетников аатынан народнай театр (режиссер Н. Заболоцкая) бэйэтин эйгэтигэр ыччаты ситэ тардыбат, эдэрдэр проблемаларын таарыйар спектакллар сэдэхтик туруорулларлар. Рабочай ыччаты актерскай мастерствоҕа үөрэтэр уонна сылы эргичи үлэлиир студия да аһыллара тоҕо кыаллыбатай? Кыах баар, оҥу туһаныахха.

Ыччаты итиннэ баар итэҕэстэр дакылаатка балайда арыллыннылар, олору туоратыы суоллара даҕаны ыйыллыннылар. Ол эрээри пленум киһини астыннарбата диэн быһаччы аһаҕастык этиэххэ наада. Ол дакылааты дьүүллэһиигэ кыттыбыт райком чилиэннэрэ мөкөстөтүгэр комсомольскай үлэ туругун ситэ-хото билбиттэриттэн, пленумка баламэ суох калбиттэриттэн таҕыста. Совхозтарын, тэрилтэлэрин былааннара туолуутун сыыпараларын кэпсээтилэр. Ол, биллэн турар, кими да итэриэнкиргэппэтэ. Оттон пленум саамай кылаабынай сыалын-соругун — ССКП XXVII съеһин уураахтарын олоххо киллэрингэ хайдах үлэлиибит диэн боппуруоһу тыл эппиттэр таарыйбатылар. Холобур, Мыҥдаҕаайыттан маҥнайгы сүҥүөх комсомольскай тэрилтэ секретарын солбуйаччы М. Оконешникова этиитин ылыаҕыҥ. Хаһаайыстыбаннай отчуот ОАПХ мунньаҕар кэлбит киһи курдук. Оттон «Сельхозтехникаттан» Е. Бархасанов киллэрбит критиката олус сымыт. Кини тэрилтэ комсомольскай үлэтигэр райкомол көмөлөспөтүн туһунан эппитэ. Итиэннэ малтаччы, ыыбыстыбакка сирэйгэ этии— бу билиигин кэм ирдэбилэ.

Пленумка ССКП райкомун бастаҥы секретара **Г. М. Сысолятин кыттыыны ылла уонна тыл этте.**

Пленум дьүүллэһиллибит боппуруоска туһаанналлар уураахтары ылынна.

x x x

Пленумка тэрээһин боппуруос көрүлүннэ. ЫБСЛКС райкомун бастаҥы секретарынан **Иван Константинович Макаров** талыллыбыта.

Л. УНАРОВА.

ССКП XXVII съеһин уураахтарын — олоххо!

ТЭРИЛТЭЛЭР КӨМӨ ХАҺААЙЫСТЫБАЛАРА

ССКП XXVII съеһэ нэһилиэнньэ бөҕө киһитигэр эти, үүтү, оҕуруот астарын уонна отоннору тиэрдиини лаппа эл бэтигэ туруорбут соруктарын олоххо киллэриигэ миэстэҕэ баар нс кыахтары туһаныы ураты суоталаах. Оннук да буолан производственнай-хаһаайыстыбаннай тэрилтэлэргэ итиэннэ учреждениеларга көмө хаһаайыстыбалары сайыннарыыга правительство кэмэ дьаһаллары ылыммыта. Көмө хаһаайыстыба сүрүн сыалынан аҥылыр ресурсаларын эл бэтигэ итиэннэ үлэ коллективын бэйэтин дьонун хааччыйыыны тупсарыыга туһуланар.

Өссө 1981 сыллаахха райсовет исполкома маныаха аналлаах боппуруоһу дьүүллэн, чопчу тэрилтэлэр хаһан туугу оҥоруохтаахтарын бөлөхтөөн дьаһаллар-былаан а р ы н бигэргэппиттэ. Оҥо олоҕуран оройуоннга сорох хамсаһыыннар таҕыстылар. Райпотребобщество (бырабыыланньа председателэ Н. И. Монастырев) сибининьэ хаһаайыстыбатын тэриннэ. Манна кэлин сылларга үлэ биллэрдик сэрэхсийдэ. Чурапчы орто оскуолатын үрдүкү кылаастарын үөрэнээччилэрин үлэ-сыныаран лаҕырдара базаны тэрийиигэ тутууку ыытта. Манна үлэлиир коллектив бириҥээдэнэн бэдэрээкэ киириигэ баламнаан. Аастыт сылга хаһаайыстыба 14 тонна сибининьэ этии оҥорон оройуон кинин маҕаһыыныарын уонна остолобуойдарын сибиэһай бородуукталарынан хаччыйыыга биллэр-көстөр көмөнү оҥордо.

13 №-дээх СПТУ коллектива 16 сылгыны, 39 сибининьэни ниттэ. Оҕуруот аһын хортуоппуйу үүнэрэр буоллулар. Итиэннэ былырыын 22 центнер сибининьэ этии ылылар, 9,8 центнер хортуоппуйу үүнэрдилэр, 3,5 центнер оҕуруот аһын хомуйдулар. Итэ бородуукталар үөрэнээччилэр остолобуойдарыгар туһаныллаллар.

Лесхоз сылгы хаһаайыстыбатын тэриннэ. Онуоха сөптөөх базаны тэрийиигэ үлэлиир.

Нэһилиэнньэни аҥылыр ресурсатынан хааччыйыыга оскуолалар приншкольнай учаастактарын киллэрэр кылааттара ыытаһыныах буолан иһэр. Былырыын оскуолалар 1440 квадраттаай метр иэнэх теплицаларыгар 7,5 тонна оҕуруот аһын үүнэрэн эргиэн тэрилтэлэригэр туттарбыттара. Бу үлэҕэ интернат-оскуола, Аэмма, Бахсы орто, Соловьев, Хадаар, Чурапчы аҕыс кылаастаах оскуолалара тэрээһиннээхтик кыттыбыттарын бэлиэтиир тоҕоостоох. Оскуолалар пришкольнай учаастактарыгар оҕуруот аһын уонна хортуоппуйу үүнэрэрин салгыы кэҥэтиэхтээхтэр.

Ол эрээри кэмнэр ирдэбил, хонтуруол олохтоммотоҕуттан исполком көмө хаһаайыстыбалары сайыннарыыга ылыммыт дьаһаллара үгүс сирдэргэ толоруллубатылар. Эт-үүт комбината (С. Н. Кубарова), тубдиспансер (Б. И. Дорофеев), кини баалыһа (В. А. Стручков) аҥылык тобоҕунан сибининьэни нитиигэ тиэрдиллибит сорудахтары кумааҕыга эрэ хаалларбыттар. Промкомбинат (А. П. Дистинов), дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управлениетын (Д. Д. Трофимов), «Сельхозхимия» холбоһук (М. Н. Павлов) курдук бэйэлэрэ техникалаах коллективтар хортуоппуйу үүнэриннэн дьарыктамматтылар.

Ас-уол программатын олоххо киллэриигэ Саха АССР Министрдэрин Советин уураах оловуран райсовет исполкома 1986—1990 сылларга тэрилтэлэргэ сорудах тиэрдиллэрэ. Итиннэ быйыл 34 тонна хортуоппуй, 15,5 тонна оҕуруот аһа, 17,8 тонна эт оҥоһуллан нэһилиэнньэ аҥылыгын ресурсатыгар бэриллэрэ көрүллүнэ. Пятилетка бастаҥы сылыгар райпотребобщество сибининьэ ахсаанын элбэтии суотутар 240 центнер эти оҥоруоҕа. Нэһилиэнньэҕэ итиннэ анаан сибининьэ оҕотун атыылыаҕа. Дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управлениета, «Агропромстройматериалы» механизированнай хортуоппуйу үүнэриигэ, теплица хаһаайыстыбатын тэриннэриигэ үлэлиэхтээхтэр. Оҥоо сири таҥастааһын, бааһы тэрийии курдук боппуруостары эрдэттэн былааннаан үлэни саҕалыылларга эрдэйиллэр.

Оройуонна оҕуруот астарынан хортуоппуйунан нэһилиэнньэни хаччыйыы улахан итэҕэстэрдээх. Совхозтар биэрэр бородууксуйалара нэһилиэнньэ хас биирдии киһитигэр тиксэриэн аҕаар буоллахха, кордоҥуллар ньуоммаҕа ырааҥынан эппиэттээбэт. Оҥу ситиһиигэ тэрилтэлэр көмө хаһаайыстыбалара биллэр-көстөр көмөнү оҥоруохтаахтар. Бу боппуруоска сельскай Советтар исполкомнара быһаччы ороһор, ирдэбили туруорар эбээһинэстээхтэр.

П. КИРИЛЛИН,
райсовет исполкомун председателин солбуйаччы, райплан председателэ.

Сиэрпэ уонна Өтүйэ союзтара

Доҕордуу сибээс бөҕөргүүр

Нерюнгри куорат уонна биһиги оройуоммут икки ардыларыгар доҕордуу сибээс салгыы бөҕөргүүр.

Быйыл куорат уонна оройуон уус-уран самодеятельностарын, оскуолаларын, спортивнай тэрилтэлэрин итиэннэ обществоларын делегациялара хардарыта сылдьыһыахтара. Көҕөрүллэ сылдьар художественнай уонна фотовыставкалар, прикладнай искусство быыстапката тэриллиэхтэрэ. Нерюнгри куорат уонна биһиги оройуоммут үлэҕэ ситиһиилэрин туһунан кэпсиир документальнай фильмнэр үөрүллүохтара. Чурапчы сельсовета итиэннэ Чульман поссовета социалистическай куоталаһыыга ыытыллыан үлэлиэхтэрэ. Куорат уонна оройуон эргиэр тэрилтэлэрэ деловой сибээстэрин салгыахтара.

Нерюнгри куорат предприятиелара тыа сирин үлэһиттэриигэр көмөлөөн сылалынан аналыллар:

— «Нерюнгри н е с к а й» разрез Субуруускай аатынан совхозу;

—Нерюнгритаабы ГРЭС уонна Чульманнаабы АТП Эрилик Эристин аатынан совхозу;

—Разрезремонтаж управление, ТУ-950, Мирныйдорстрой трест 77 №-дээх автобаата Карл Маркс аатынан совхозу;

—Чульманнаабы ГРЭС, АЯМтрянс автобаата «Мыҥдаҕаайы» совхозу;

—байытар фабрика, Якутуголь автоуправление, технологическай автотранспорт автобаата, 5 №-дээх автобаза «Мутудай» совхозу;

—АЯМ предприятиелара, ТТП 595, МО-49, Беркакит тимир суол уэела «Чурапчы» совхозу;

—Беркакитаабы суолу өрөмүөннүүр-тутар учаастак Чурапчытаабы суолу өрөмүөннүүр-тутар учаастага;

— Гидроэлектромонтаж НМУ-та Сельэнергоны;

—Тепловодканал управление Якуткоммунэнерго учаастагын;

—Якутуголь ККП-та дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управлениетын;

—595-с тутар-таҥар поезд ОРС-а Гидроспецстрой управление 6 №-дээх Дальнай Востоктаабы аналлаах управлениета райпону;

—Якутуголь Нерюнгритаабы разрсны тутар управлениета Агропромстрой механизированнай колоннатын;

Куорат предприятиелара оройуон культурнай уонна олоххо-дьаһахха аналлаах тутуулларыгар сантехническай оборудованиелары бөлүүгэ уонна таҥыыга көмөлөһүөхтэрэ. Чурапчы сэлиэнньэтин тас көстүүтүн тупсаран оҥоруугэ Чурапчы сельсоветыгар наадалаах техниканы дуоҕабарынан уларсыллыыга уонна уулуссалары сырдатыы таҥар үлэлэригэр көмө оҥоһуллуоҕа.

Итин ыскылаатар базаларыгар Чурапчыга спортивнай комплексы тутуу быйыл саҕаланан баран эмиэ ситэриллиэҕэ. Сибгипрошахт институт филиала Чурапчы сэлиэнньэтигэр уу уонна оттук ресурсаларыгар холбоммут котельнайы тутуу бырааҥнаҕын ситэриэҕэ. Тепловодканал предприятиета баарыныык-прачечнай сборниктаах канализационнай систиэмэ тутууга сантехническай бригээдэнэн көмөлөөргө быһаарылыннар.

Куораттан оройуон сиилэҥ бөлөмнэһиигэр көмөҕө икки ый устата 30 автомашиналаах механизированнай этэрээт ыытыллара көрүллэр. Оҥу тэҥэ биһиги совхозтарбытыгар шефтээхтэрбит быйыл саас комбикорму итиэннэ оту таһыыга улахан көмөҥү оҥордулар.

Шефтээхтэрбит бу улахан көмөлөрүгэр оройуон үлэһит дьонун снэрдээх хардаларынан тыа хаһаайыстыбатын бородуукталарын оҥорон таһаарыыны уонна соҕотуоппалаһыыны эмиэ этиэннэриэ, ньуоот хаһаайыстыбатын бары салааларыгар саҥаттан саҥа ситиһиилэр буолуохтара.

Госстатистика инспектурата иһитиннэрэр

СОВХОЗТАР СҮӨҺҮ ИИТИИТИГЭР 1986 СЫЛ МУУС УСТАР

Совхозтар	Эт оҥоһуута (центнер) тыыннаах ыйаһыынан				Эти государствоҕа атыылааһын (центнер)				Үүтү валовой ыыы (центнэр)				Үүтү государствоҕа атыылааһын (центнер)				Бир фуражнай инэктэн ыанна (кг)			
	3 ый-даары быдан	Туолла	%	1985 с. ±	3 ый-даары быдан	Туолла	%	1985 с. ±	3 ый-даары быдан	Туолла	%	1985 с. ±	3 ый-даары быдан	Туолла	%	1985 с. ±	3 ый-даары быдан	Туолла	%	1985 с. ±
Карл. Маркс	—	405	—	—	470	432	91,9	—74	1700	1440	84,7	—15	1450	1167	80,4	—68	265	233	87,9	+4
Субуруускай	—	641	—	—	650	613	94,3	—29	2100	1279	60,9	—389	1810	1167	64,4	—3	245	149	60,8	—47
Эрилик Эристин	—	2120	—	—	1250	2086	116,8	+569	3500	2424	69,3	—1133	3050	2096	68,7	—801	225	184	81,8	—8
«Чурапчы»	—	907	—	—	950	857	90,2	—115	3100	2102	67,8	+37	2730	2036	74,5	+102	221	146	66,1	+3
«Мыҥдаҕаайы»	—	947	—	—	780	864	110,7	—8	2400	2389	99,5	—666	2100	2112	100,5	—464	256	261	102,0	—53
«Мутудай»	—	782	—	—	900	738	82,0	—346	3200	2738	85,6	—286	2800	2307	82,3	—151	244	210	86,1	—25
Орой. үрд.	—	**5802**	—	—	**5000**	**5622**	**112,4**	**—27**	**16000**	**12372**	**77,3**	**—2452**	**13940**	**10886**	**78,0**	**—1395**	**239**	**192**	**80,3**	**—18**

Сааскы ыһыыга кичэйэн бэлэмнэниэххэ

ҮЧҮГЭЙ САҒАЛААҺЫН

Эрилик Эристиин аатынан совхоз ааспыт сылга гектартан ортотунан 2,5 центнер бурдуту хомуйбута. Үүнүү былырыын эрэ өнүйбэтэх буолбатах. Выданнаата.

Хаһаайыстыба быйыл сиргэ сыһыаны тосту туһсарар соругу туруорунан, түрүөхтээх үүнүүнү ыларга оройуонга ыңырыы таһаарбыта. Пятилетка бастаны сылыгар 997 гектарга туорахтаах культуралары, 539 гектарга кормовой культуралары ыһыахтаах. Онтон быйаны ылар туһугар сири онгоруу хаачыстыбатын туһсарыыга, уоҕурдууну киллэрингэ, ыһыыны сир сиигин куоттарбакка кэмнэр ыытыыга, үүнүүнү көрүүгэ-харайыыга быйыл хаһаанныгыаҕар да уһуллуччу болҕомтолорун уруохтара. Отделениелар управляющайдара, хонуутун бригэдьиирдэрэ уонна механизатордара совхоз кылаабынай агронома М. М. Монастырев ыытар агрономическай үөрэҕэр аанктиелары көтүппэккэ ыылдьаллар. Барыта 20 чааска үөрэнниллэр.

Уон иккис пятилетка бастакы сааскы ыһыытыгар бэлэмнэнии манна тэрээһиннээхтик саҕаламмыта хайҕабыллаах. Ааспыт күһүн ардах сэдэхтик түһэн, сир сииги ингэриммэтэҕэ. Онон хаартан уунулар туһугар 3140 гектар вэннээх баанынаҕа хаар чигэтилиннэ, былаан 1340 гектарынан аһарылынна. Маныаха ордук таһаарыылаахтык Хадаардааҕы уонна Хонтоҕотоотоо үрдүк үүнүү звенолара салайааччылара А. И. Андросов, А. К. Софронов үлэлэтиллэр. Баанынаҕа 6,5 тыс. тонна органическай уоҕурдуу киллэриллиэхтээх.

—Бу күннэргэ бурдук, күөх үүнээйи ыһыллар бааныналарыгар уонна хортуоппуй сиригэр 5000 тонна курдук сибиэнэй ноҕуом киллэрилиннэ. Механизатордар итти үлэни суолу-ниҥи баттаһа бүтэрэ охсоору тиэтэйэллэр, — диэбитэ совхоз кылаабынай агронома Михаил Монастырев. Кини итти дуоһунаска саҥа үлэлээн эрэр. Онон билигин эдэр специалиска олус долгутуулаах кэм.

Бааныналарга минеральнай уоҕурдууну киллэрии хайдаҕый? 228 тонна уоҕурдуу 630 гектар иннээх сиргэ күһүнгү хорутуу кэмигэр түһэриллибит. «Саас туораҕы түһэрии уонна сайын үүнээйини көрүү-харайыы кэмнэригэр өссө төгүл минеральнай уоҕурдууну киллэриэхпит»,—диир ыллабынай агроном.

Хонуу үлэһиттэрин сааскы түбүктэрэ биирдэн бир үмүрүйэллэр. 641 гектарга ыһыллыахтаах 116 тонна дьэҥнэмэн сиэмэтэ, 251 гектарга үүнэриллиэхтээх, эбиэс сиэмэтэ туставах бааныналарга тиэллибиттэр. Аны ыһыыга тутуллар холбонор техниканы өремүөннээһини ситэрии хаалла. Бу үлэни уобаластааҕы XXXIV партийнай конференция делегата Петр Афанасьевич Иванов Дириҥээҕи өремүөннүүр мастерскойга кининээн былааннаахтык ыытар. 9 сеялка, 4 культиватор, 2 сцепка, о. д. а. бөлөх буолуу линейкатыгар туруорулуннулар. Мастерской коллектива муус устар 15 күнүттэн тракторлары өремүөннэһиигэ ылсыаҕа.

Быйыл эрликтэр сабылаах ньымалаах 500 квадратный метргэ огурсуну үүнэриэхтэрэ. Бу — оҕуруот культураларын үүнэриннэн дьарыктанныыга совхозка бастакы хардыынан буолуоҕа. Теплица тутуллар маһа общественность күүһүнэн бөлөхнөнө, согору хаһыттарыллыаҕа. Хаһаайыстыба эрдэттэн полиэтиленовай пленканан хаччыммыт. Онон аны күүһү эрликтэр үүнэрбит маннайгы огурсулара нэйилэнньэ остуолун иитэрэтэригэр эрол улахан.

Л. УНАРОВА,
хаһыат анал. корр.

АКЫЛААТ ТҮҺЭРЭЛЛЭР

Чыаппара ыччаттара өссө онус пятилетканаа тутуу биригээдэтин тэрим-миттарэ. Онтон ыла кинилэр күүстэриннэн бэрт элбэх производственнай объектар, олорор дыналэр тутулуннулар. Тутааччылар уон биирис пятилеткаҕа барыта 16 объекты үлэҕэ киллэрдилэр. Биригээдэ үлэтигэр, биллэн турар, коллективы түмэр, салайар дьон дьоҕурдара быһаарар оруоллааҕа саарбаҥа суох. Болуотунньуктары үлэҕэ дьоҕурдарынан аттаран туруоруу, техника көдьүүһүн -мунгутуурдун туһанымы, үлэ режимин, дисциплинэтин ыытаах хонтуруолга ылыы— итти барыта биригээдэни салайар дьон күн ахсын корсор түбүктэрэ. Үлэни тэрийии эпизэттээх эбэһиннэһин прораб Е. П. Баншев даҕаны, билигин биригэдьиирдэр А. А. Мохначевскай, М. М. Баранков даҕаны үчүгэйдик өйдүүллэр.

Болуотунньуктар Чыаппараҕа уонна Толоонго тыаттан 6000 кэриҥэ бэрбиэнэ кэрдэн киллэрдилэр, отделениеларга 4-түү квартираларах биирдии дьиэ акылаатын түһэрэн эрэллэр.

Чыаппара отделениетын тутуутун биригээдэтин

Тутууга—тэтими, хаачыстыбаны!

Андрей Мохначевскай, оттон Толоонноокуу биригээдэни Михаил Баранков салайаллар, кинилэр иккиэн да— дьоҕурдаах, ыһаммыылаах дьон. Тутууга хас да сыл үлэлэбит Иннокентий Лыткин, Алексей Попов, Иван Говоров, Иван Оконенников уо. д. а. эдэрдэргэ үлэ үтүө холобурун көрдороллор.

Тутааччылар быйыл иккиэн уопсай дьиэни, сүөһү иккитиэ типовой тутууларын үлэҕэ киллэриэхтээхтэр уонна Чыаппара кулуубун капитальнай өремүөнүн бүтэриэхтэхтэр.

Ол гынан баран тутууну ыытыыга мөһөйдөр бааллар. Теплигник уонна да атын тутуулар акылааттарын түһэрэргэ анал үүттүүр техника наада. Бу техника нэлитэ тардыллар түбэлтэтигэр, үлэҕэ быталарыы тахсыан соп. Дьоҕус электрическэй тэриллэр, инструменнар суох буоланнар, онгорон таһаарыы намыһах. Совхоз саалатата кестэр да ыыхтаах тэриллэри кэмигэр хаачыйбата хомолтолоох. Объектар ис тэриллэрин түүнүктэрин, аанныарын, нэлгэнньиитэрин ҥнит маһынан онгорорго күүһэллэллэр. Бэтээхтэрэ буоллар үлэ да сыыдамсыйыа, хаачыстыбата да туһсуо этэ. Итиэннэ күһаннаах салайааччылар болҕомтоҕо ылан көмөнү онгороохтара диэн тутааччылар күүтэллэр.

В. ЛЫТКИН.

● Аҕаааччы санаатын этэр

Сир сиккэ наадыйар

Амма өрүс «Мыҥдаҕаайы» совхоз территориятын балачча киэн сиринэн быһа өхсон аһар. Өрүс суолламмыт сиринэн Мыҥдаҕаайы, Монкуудэ, Саҥыл Сыһыы, Көбдөх курдук кэнг-куоҥ, биирдии бөйэлэрэ 150—600 гектардаах, хочолордоохнут. Бу дойдулар хонуулара, кырдьык да, техниканан оттуурга анаабыт курдук кеҥо ньуурдаахтар. Кинилэр кэмигэр сөпкөчүк сиигирдиллиэхтэрин, нүөлсүтүлүннэхтэриэ, элбэх оту биэриэхтэрин сөп. Оттон сир сиигэ нуорматтан кыра буоллаҕына, биллэн турар, онуктээх үүнүүнү биэрбэттэр.

Кэнниин сылларга совхозка ходуһаны туһсаран онгороргэ кырата суох үлэ ыытылынна, элбэх үп оросуоттанна. Ангардас ааспыт иккэ сылга Көбдөхө 150, Хатыҥ Күрүөҕэ уонна Мөлүгүөҕэ 600 гектардаах сир онгорулунна. Нүөлсүтүү туһунан этэр буоллахха, ардахтатан нүөлсүтүүттэн балачча улахан кедьүүһү ыллыбыт. Хатыҥ Күрүөҕэ саҥардыы тутуллубут ардахтатар системалаахпыт, итинн таһынан отделениелар сүөһү аһылыта буолар культураларга анаммыт бааныналарын сорох өттө ардахтатан нүөлсүтүллэр. Ити бааныналарга күөх маастаа күнтэн-дьылтан тутулуга суох олгомнук уунар буолан совхозка сыл ахсын элбэх сиилэйн соҕотоҕоскалыыллар.

Оттон сиилэс хаһаайыстыба үүт ыамын үрдэтиигэр сүрүн төйүүнэн буолбутун биһиги барыа да бэркэ билэбит. Холобур, былырыын совхозка бир фуражнай ынахтан үүтү ылыы ити иннинээҕи сыллаарытааҕар 237 килограммынан үрдэтиллэ. Сир быйанга сүөһүттэн ылыллар бородуунсуйаны үрдэтиигэ хайдах сабыдыаллыырын аҥардас бу да холобуртан көрүөххэ сөп.

Амма эҥоринээри ходуһалар уонна бааныналар быйаҥы биэриилэрэ өрүс уутун төбө кодьүүстээхтин, сатабыллаахтык туһанарбытыттан быһаччы тутулуктаах. Онон сириэуту туһсаран онгороруну өрүһү ыытта сибиэстэрэбэт тутах. Ходуһаны туһсарыы туһунан ахтар буоллаҕына, биһиэхэ мелиорация системаларын нүөлсүтэр көрүнэрэ ордук табыгастаахтар. Мин саанаабар, Мөлүгү, Көбдөх ходуһаларыгар тутуллубут куурдар системалар улахан кодьүүһү биэриэ суохтар. Бу системалар өрүс халаанныыр эрэ түбэлтэтигэр туһаны биэриэхтэрин сөптөөх. Оттон өрүс халаанныыр курдук эбэх уу кэлбэтэҕэ хас да сыл буолла.

Системаны тутуура быйаныы быһыытынан уонча күөл уута нөһөрүллүбүтэ. Уларыттан босхоломмут сирдэр хордоҕойдоро кууран-хатан өнүктээх үүнүүну биэрбэт чинчилэннилэр. Онон бу системаҕа киллэриллибит сирдэр, өрүс энэринээҕи атын да ходуһалар үүнүүлэрин үрдэтэр туһугар өрүһү искусственнайдык халаанныыр курдук эбэх уу кэлбэтэҕэ хас да сыл буолла.

Системаны тутуура быйаныы быһыытынан уонча күөл уута нөһөрүллүбүтэ. Уларыттан босхоломмут сирдэр хордоҕойдоро кууран-хатан өнүктээх үүнүүнү биэрбэт чинчилэннилэр. Онон бу системаҕа киллэриллибит сирдэр, өрүс энэринээҕи атын да ходуһалар үүнүүлэрин үрдэтэр туһугар өрүһү искусственнайдык халаанныыр курдук эбэх уу кэлбэтэҕэ хас да сыл буолла.

Амма эҥоринээри ходуһалар уонна бааныналар быйаҥы биэриилэрэ өрүс уутун төбө кодьүүстээхтин, сатабыллаахтык туһанарбытыттан быһаччы тутулуктаах. Онон сириэуту туһсаран онгороруну өрүһү ыытта сибиэстэрэбэт тутах. Ходуһаны туһсарыы туһунан ахтар буоллаҕына, биһиэхэ мелиорация системаларын нүөлсүтэр көрүнэрэ ордук табыгастаахтар. Мин саанаабар, Мөлүгү, Көбдөх ходуһаларыгар тутуллубут куурдар системалар улахан кодьүүһү биэриэ суохтар. Бу системалар өрүс халаанныыр эрэ түбэлтэтигэр туһаны биэриэхтэрин сөптөөх. Оттон өрүс

СҮҮРБЭ СЫЛ БУОЛАН БАРАН

«Эдэргэн ийэтин, кырдьаҕастан суөтин ыл» диэн поруот муударай этиитэ өлбөт-сүүнэт аналлаах. Бүгүнгү кырдьаҕастар—үлэ, сэрин ветераннара ыччаты коммунистическай тыыныгга иитиигэ, үлэ үөрүйэхтэригэр уйуйууга киллэрэр кыаллаттара сүгкэн. Ыдан көрүөҕүг, республикаҕа ыҥырыы таһааран иитиллэ устата дьулуурдаахтык үлэлээбит Одьулуун нэһилиэгин даҕаны кырдьаҕастарын. Биһиги управленнебытыгар өр сылларга үлэлээбит опыттаах рабочайдар, үлэ ветераннара эдэрдэргэ үтүө сабыдыаллара кырата суох. Эдэр рабочайдар ону өйдүүллэр, махталлаахтык сыһыаннаһаллар.

Соторутааҕыта ССКП райкомун конференц-саалатыгар нэһилиэнньэни олох-дьаһах өгөтүнэн хаччыйар управление горуттаммитэ 20 сылын туолуутугар аналлаах үөрүүлээх мунньах буолла. Онно урут биһиги коллективпытыгар үлэлии сылдьыбыт билигин бочуоттаах сынньалаҥнаах олорор М. С. Кулаковская, В. А. Макаров, Е. П. Ноговицына уо. д. а. бочуоттаах ыалдьыт быһыытынан ыҥырыллан сырыттылар, киниэлэргэ уонна билигин үлэлии сылдьар бастыг-маан рабочайдарга аналлаах стендэлэр оҥоһулуннулар.

Дакылааты өгөрбүт управление начальника И. С. Никифорова коллективтаах пятилеткааҕы кирбиигин болдьоҕун иннинэ ылыытыгар үлэ ветераннара, опыттаах чулуу рабочайдар киллэрбит ылааттара улаханын тоҕоолоон баллэтээтэ. Кырдьык да, таҥас кырыйааччы Үлэ Албан аата III степеннээх орден кавалера А. П. Иванова, атах таҥаһын өгөрөччү коммунистическай үлэ ударыгга М. Л. Карпов, инстэнньэ Е. П. Славина, инженер И. С. Шеломов уо. д. а. үлэҕа үөрүйахтаннан, ирдэбиллээх сыһыаннарынан, үтүө туоһастарынан-майгыларынан атыттарга холобур буоталлар, коллективы бөҕө сыалга-соруккa туһаҕа улахан көмөлөөхтөр. Үөрүүлээх мунньахха киниэлэргэ «Үлэ ветерана» медаллар уонна ону туоһулуур дастабырыаннаалар туттарылыннылар.

Үөрүүлээх мунньахха кыттыыны ылбыт райсовет исполкомун председателэ С. П. Макаров олоҥу-дьаһаны хаччыйыы управлениета төрүттаммитэ 20 сылга туолуутун көрсө коллективка тэнитиллибит социалистическай куоталаһыы кыайыылаахтарыгар ССКП райкомун, райсовет исполкомун, Саха АССР Олоҥу-дьаһаҕы хаччыйыыга министерствотын Бочуотунай грамоталарын туттарталаах. Наҕараадаламмыттар ортолоругар баалар: А. Н. Мордовская, М. П. Ефимова, И. И. Аммосов, С. С. Попов, П. В. Варламов, Д. Т. Фомина уо. д. а.

Управление начальника И. С. Никифорова бастыг общественник, эриэ-дэхси үрдүк көрдөрүүлээх рабочайдарга коммунистическай үлэ ударыгын аата иҥэриллибитин туһунан иитиннэрдэ, пятилетка устата үрдүк таһаарылаахтык үлэлээбиттэргэ өйдөбүнньүк бэлэхтэри туттарталаа.

Комсомольскай тэриллэ секретаря Анна Быганова управление эдэр рабочайдара аҕа көлүөнэ үлэҕэ үтүө холобурун батыһарга, ону салгыырга уонна чинэтэргэ бэлэмнэрин туһунан эттэ, ыччат-комсомольскай коллективтар үлэҕэ ситиһиилэрин туһунан ырастаата.

Киин остолобуйга ыытыллыбыт «Истиҥ сүрэхтэн» бизнэҥтэ көлүөнэлэр көрсүһүүлэрэ салҕанна: сүүрбэ сыллаҕыта үлэлээбит кырдьаҕастар уонна бүгүн үлэлии сылдьар эдэрдэр ирэ-хоро көрсэттилэр, саналарын атастастылар, ыллаатылар-туойдулар.

Коллектив бу кэрэ-бэлиэ датаны бэлиэтээҥинэ саҥа үрдүк производственнай көрдөрүүлэри ситиһэргэ, нэһилиэнньэҕэ өгөөнү өгөрүүнү кэҥэтиигэ ССКП XXVII съезда туруорбут соруктарын толоруорго бэлэм быһаарыны ноҥкуутүнэн буолла.

А. КУЛИЧКИН.
профком председателэ.

Физкультура уонна спорт

Райпотребобщество бырабылыаньыатын аппаратын үлэһиттэрэ үлэ быыһыгар производственнай гимнастиканан дьарыктаныы буолбуттара быйыл үһүс сыла. Бу дьаһал доруобуйаҕа улахан көдьүүстээҕэ биллиннэ. Гимнастиканы комсомольскай комитет чилиэнэ Татьяна Васильева ыытар.

Снимоктарга: Татьяна Васильева; үлэ быыһыгар эти-хаана чэбдигирдии.

СИР ШАРЫН ЭРГИИЭ

Британия быһыйа Генри Уинстон 1984 сыл ыам ыйын 1 күнүтэр сир шарын эргийэ сүүрүүгэ Лондонтан хоҥнубута. Киин Австралияҕа Пертэн Сидиейгэ диэри дистанция тиһэх этабын өгөрдө. (ССТА).

ГТО нуорматын туттараллар

Соловьев нэһилиэгэр ГТО нуормаларын туттарыы саҕаланна. Хайыһар суолугар бастаныан олохтоох оскуола коллектива таҕыста. Уруккуттан дьаны спорка кохтоох, элбэх спортивнай ситиһиилэрдээх коллектив бу да сырыыга атыттарга холобур буолар курдук күүгүөмүнэн кытыына.

Эстафетаны үлэ коллективтара, нэһилиэк иитиэҕи государственнай учреждениелар үлэһиттэрэ ылыннылар.

Е. ЕГАСОВ.

„БИТВА ЗА МОСКВУ“ КИНОЭПОПЕЯ

ИТИННИК аптаах кэтит экраннаах өссөөх фильм —Ленинскай бириэмийэ лауреата, ССРС народнай артиһа, биллиилээх режиссер, баара-суоҕа сүүрбэлээбэр Москваны обороналаһыыга кыттыыны ылбыт, түөрт сылы быһа хааннаах фашистыы охсуһуу фронтун аастыт, сэрии диэн тугун-хаанынын этиинэн-хаанынан билбит Юрий Озеров саҥа үлэтэ—бу ыл 18 күнүттэн оройуон экраннарыгар көрдөрүллүөх.

Юрий Озеров айбыт «Освобождение» уонна «Солдаты свободы» диэн киноэпопеялара бар-дьон киэҥ биһирэбилин ылбыттара, аан дойдуга аатырбыттара. «Освобождение» фильм 115 атын дойдулар экраннарыгар көрдөрүллүбүтэ, онуохаҕа миллиард анарыттан ордук ахсаннаах киһи сылдьыбыта.

«Битва за Москву»—Аҕа дойдуну немускуур Улуу сэрии, советскай поруот хорсун быһыытын кинематографическай аламатыныыта. Кини «Мосфильм» студиятыгар Чехословакия, ГДР, Румыния уонна Вьетнам кинематографистарыын холбоһуктаах күүстэриинэн үөрүллүбүт.

Режиссер Юрий Озеров бу эпопея сценарийын суруйарыгар түөрт сыл тухары баламнаммитэ. Оттон фильми устуу икки сыл устата барда. Маннык кэстэр маассабай сценаларга биэс тыһыынча киһи, ону таһыаран Московскай байыаннай уокурук сэриилэрэ, Чехословакия армиятыттан кыттыыны ылбыттара. Ангардас бөҕө кадрга кэстэн аҕаан түгэнигэ сүүсчэнэ танк тардыллыбыта. Киниэхэ араас оруолларгга 250 артист ооньуур. Маннык түбүгүөхтэн баламнаан, таҥыллан оҥоһуллубут, киноискусство айгэтигар үһулуччу киэҥ далаһыннаах үлэнэн үһүллүбүт фильм атын ханнык да дойду студиятыгар айылла илик. Барыта оттүөн киниэхэҕэ тэҥнэһэр кинэ диэн билиҥнитэ суох.

Кинофильм жанра—историческай хроника. Онон биир да өйдөн булуллубут герой суох, биир да хаһан даҕаны олоххо буолан аастатах түгэн, чахчы диэн эмиэ суох. Саҕаланыаҕыттан бүтүөр диэри—дьиҥнээх кырдьыкка, документаҥҥа олоҕурбут исторический событиелар, чахчылар уонна дьоннор.

«Битва за Москву» икки тус-туһунан—«Агрессия» уонна «Тайфун» диэн—хас биирдиилэрэ киэлин сериялаах фильмнэртэн таҥыллыбыт. «Бу дьиҥнээх историческай фреска»,—диэн киэн бөҕөөт суруйбута. Киноэпопея аан дойду иннинэ сэриитэ хайдах саҕаламмытын туһунан астыннарыылаахтык кэпсиир. Англия, Франция баһылыннара Мюнхеннааҕы конференцияҕа Чехословакияны таҥнаран биэриилэрэ. Гитлеровецтар 1939 сыл балаҕан ыйын 1 күнүгэр Польшаҕа саба түһүүлэрэ. Фашистскай сэриилэр Европа дойдуларын оккупациялаһыннара. Экраҥҥа оччотооҕу суостаах күннэр фильм прологун быһыытынан киллэрилли-биттэр.

Оттон Брест кириэпэпэс геройдара, Смоленскай, Могилев куораттары хорсуннук көмүскээбиттэр, ахсыс гвардейскай панфиловскай дивизия бөҕөлөр күүстээх остоохтордуун хабыр-дык кирсэн кыайылыылаах тахсыыта хас нөрөөччү хараҕар, санаатыгар суоҕ баардыы тиллэн кэлиэхтэрэ. Эйгэ эр санаалаах герой-партизанка Зоя Космодемьянскаяны, латырбыт советскай разведчик Рихард Зоргены көрүөххут.

Бэл арҕааны дойдулар историятара Москва иһин кыргыһыы Арҕааны Буг ергьһү туораатыгар, ол аата, 1941 сыл бэс ыйын 22 күнүттэн, саҕаламмыта диэн суруйаллар. Нацистар чөгчөкөлөрө Советскай Сохһу күл-көмөр оҥорон Сир үрдүттэн суох оҥорорго турумнут саба түһүүлэрин туох-баар сүүрүн уотун-күүһүн Москваҕа туһаайбыттара. Столица ытык иэдэйэ-лэрин аныгар фашистскай үөрдэри уодьуганнырга күүдэнчиламмит уоттаах кыргыһыы ол да иһин Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии бастакы күннэриттэн бары событиелары кытта ыйса ситиммэх, быстыспат сэбэостэх. Москва обороната сэрии хаамыытыгар бүттүүнүгэр, поруот Кыайыыны ситиһэр дьыҥдатыгар историяҕа киирэр дьайыыны оҥорбута.

1941 сыл сэтинньи 15 күнүгэр гитлеровскай үөрдэр Москваҕа иккис кимэн киирилэрэ саҕаламмыта. Өстөөх молуйуен кэриҥэ саллаатааҕа, тыһыынчанан орудиелааҕа, самолеттааҕа, танкалааҕа.

Биллэрин курдук, саллаат буолан төрөөбөттөр. Ийэ дойдуну өстөөхтөн арангаччылыыр тыйыс кэм тирээтэриэ саллаат сиэлэлэрэ, саа туталлар. «Битва за Москву» киноэпопея биһиги Төрөөбүт дойдубут аастыт героическай суолун-иһин бөҕө умнуллубат историческай страницатын тилиннэрэр. Аҕаларбыт уонна аҥаларбыт хорсун быһыыларын тыыныттан биһиги үрдүк гражданскай кэпсиини иҥэриэрбитин өссө дириҥэтэн, өссө күүһүрдэн биэрэр. Биһиги солбуйуутун, аныгы ыччаты, ити сырдык чувствоны аҕа көлүөнэ дьоҥҥон эстафета быһыытынан ылдьэ барарыгар утуйар.

—Бу фильм—советскай поруот холобура суох хорсун быһыытыгар уонна ыырыктаах кыргыһыы толоонуттар охтубут, Кыайыы күүгэр диэри тиийбэтэх бойобуой доҕотторбутуттар паламатыныын,—диэллэр фильми айаччылар.

П. СЕДАЛИЩЕВ,
сэрии ветерана.

● Редакция почтатыттан ●

ӨССӨ БЭРЭЭДЭКТИЭХХЭ

Кэнники кэмнэ оройуон киинигэр арыгыны этыылаһын балачча бэрээдэктээннэ диэххэ сөп. Сельсовет исполкома олохтоохтут испиһэгинэн арыгыны биэрии саамай сөптөөх. Ол эрээри, олохтоммут бэрээдэк билигин да ситэ тутуһуллубат.

Маҕаһыынна тиийэн испиһэккин бэрэбиэркэлэттэххинэ: «Ыгыт эбинюн диэн. Бу бэлиэтэнэ сылдьар», —диэн аҕахха аналлар. Дьиҥэр, тус бэйам иккі ыйга ылбатарым да, ким эрэ мин оҥорбар ыдан бэлиэтэлиитэ эрэ баар буоллаҕ хаалар.

Иннинэтин киһи паспорын көрэн эрэ баран атыылыахха.

К. МОНАСТЫРЕВ.
Чурапчы сэл.

ТААС ҮИЭ АСТРОНОМНАРА

Аналлаах аппаратура көмөтүнэн швейцарец Амадеус Висс Ласко холлороонун таас истиэнэтин уруһуйдарын быыстарыттан сулустаах халлаан лоскуйа ойууламмытын булла. Ученайдар ити булумньуттан астрономияҕа бастакы билилэр өссө 17 тыһыынча сылланыыта баалларын эбит диэн сабаҕалаатылар.

«Советская Россия» хаһыаттан.

Редактор Н. Е. МАКАРОВ.

ССКП райкома, райсовет исполкома колхозтай тутуу ветерана, ССКП чилиэнэ
ПОПОВ Николай Степанович
үһүн ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн оҕолоругар, сиэннэриэгэр, аймахтарыгар кутурҕаннарын биллэриллэр.

«Чурапчы» совхоз салаатта, Арылаахтаах цеховай партийнай тэриллэ, Кылааннаах сельсоветын исполкома, отделение совета, профкома колхозтай тутуу ветерана, ССКП чилиэнэ
ПОПОВ Николай Степанович
үһүн ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн бокуонньун оҕолоругар, сиэннэриэгэр, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаннарын тириэрдэллэр.

Талтыыр аҥабыт, эйэбит, убайбыт
ПОПОВ Николай Степанович
үһүн ыарахан ыарыыттан өлбүтүн аймахтарыгар, билэр дьоҥуогар, дириҥник курутуйан туран, иитиниэрбит.
Оҕолоро, сиэннэрэ, бырайта, балыстара.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-332, отделлар—21-265, уоскай 21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь»)—орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 54907. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ. № ЗАКАЗА 43. с. Чурапча, ул. Карла Маркса 26 «а». Тираж 3687.